

MAANDBLAD

DECEMBER 2008

VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

Archief Plate

Foto Luc

**“Paviljoen van de Wereldtentoonstelling 1958”
op de Zeedijk van Oostende ter hoogte van het Klein Strand**

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

JJK SERVICES

COMPUTER COPY & PRINTSERVICE

Enkel op afspraak

KNOCKAERT Jules

Leembergstraat 11 - 8377 ZUIENKERKE

Tel. & Fax 050/683.081 - GSM 0477/321.668

www.jk-services.be

E-mail : jk.services@telenet.be

DE PLATE

**TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING
"DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.**

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 37

NUMMER 12

MAAND december 2008

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

- blz. 244: **A. BRISSINCK:** Tamboer-majoor uit 1924.
blz. 246: **J. NUYTEN:** In Ostend – De filmindustrie en Oostende (addenda).
blz. 249: Ons voorblad anders bekeken. Expo 58 in Oostende.
blz. 250: **Y. DINGENS:** Herbert von Karajan in Oostende.
blz. 252: Vraag: De Celtakloppers?
blz. 253: **I. VAN HYFTE:** aanvulling.
blz. 254: Plate-veiling 2009.
blz. 255: **R. TIMMERMANS:** Oostende onder de sneeuw.
blz. 259: Historische scheepswerven aan de Vlaamse kust. Opgetekend door **Y. DINGENS**.
blz. 260: Een Oostendse "refugée" in Engeland.

KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Verantwoordelijke uitgever: . Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitters:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. 059708815.

E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.

E-mail: plate.oostende@telenet.be

Penningmeester:

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Guy SERVAES: Plantenstraat 82, 8400 Oostende

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

André BRISSINCK: Stuiverstraat 284, 8400 Oostende.

Jan NUYTTEN: Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.

Yves DINGENS: Leopold II laan 6, 8400 Oostende.

Yvan VAN HYFTE: Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.

Roger TIMMERMANS: Sint-Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende.

DECEMBER ACTIVITEIT

De Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit :

Donderdag 18 december 2008 om 14.30 u en 20.00 u

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Louis Colensstraat 6

Filmnamiddag en – avond

Het jaareinde nadert, de sprekers en voordrachtgevers worden moe, daarom projecteren we op deze laatste activiteit van 2008 enkele films.

Dit jaar toont ons lid, en bekend amateurfilmer, Jean Pierre **DEVOLDER** drie eigen kortfilms opgenomen in zijn eigen stad die ook de onze is, en een reisdocumentaire speciaal voor onze kring gemaakt.

- **Belle Epoquefeesten 2008**
het zomerfeest in en rond de Velodroomwijk
- **Kites Symphonie 2008**
beelden van het jaarlijks vliegerfestival op het strand van Oostende.
- **Kerstverlichting in Oostende 2007**
- **Aalst**
Jean Pierre Devolder was mee in juni op ons reisje naar Aalst en omgeving. En hij filmde...

Maar we beginnen de vertoning met een 45 minuten durende film:

- **Operatie ZO Zeebrugge**

Verleden jaar bracht dhr. Jean Delanghe tot twee maal toe en met succes een uitgebreide powerpoint presentatie over de geschiedenis van HMS Vindictive.

In deze film zien we aan de hand van authentieke filmfragmenten nogmaals hoe de Britten in 1918 in de haven van Zeebrugge de Duitse duikboten probeerden te blokkeren.

En zoals het in een goede cinema gaat, zijn er twee vertoningen, een namiddagvertoning om 14.30 u en een avondvertoning om 20.00 uur.

De toegang is gratis en alle films zijn “kinderen toegelaten”.

OPGELET : Wegens de Kerstperiode vinden deze filmvertoningen plaats op de **derde** donderdag van de maand en niet op de laatste zoals gewoonlijk.

- Tamboer-majoor uit 1924 - schenking van Adolf Hamilton aan de "Fanfaren" van Mariakerke.

door André BRISSINCK

Met op te groeien in Mariakerke trof ik het, want alles was er in deze uithoek wat een puber nodig had,...zelfs een fanfare, die 's zomers concerteerde op een demontabele kiosk, dat op de hoek van de Sterrenstraat was neergepoot. Ik zat er altijd als gebiologeerd bij, dagdromend, mezelf ziend als de plaatselijke *Glenn Miller*, een glinsterende trompet tegen de lippen aangedrukt, hemelse muziek scheppend, waarbij alle meisjes uit de wijk betoverd voor me door het lint gingen. Dat muziek de zeden verzacht kon me geen barst schelen...zolang mijn aanstormende bronstperiode er maar wel bij vaarde. Het trompetgetetter moest mijn overtuigend baltsgeluid worden.

Mijn moeder, die dit instinctief aanvoelde, zorgde er voor dat ik bij de muziekmeester, *Marcel Keirsebilck*, ("Boasje voor de intimi) meteen in de leer kon. De arme man beklaagde het zich vrij vlug, want omdat ik niet meteen een blaasinstrument kreeg, maar wel een saai boekje vol lijntjes, noten en sleutels - solfège heet dat - zocht ik ijlings andere horizonten op om mijn puberale verlangens waar te maken.

Toch kreeg ik bij de fanfare ooit het beheer over een instrument...een "rode olielamp", een bengelend stoplicht, dat op politiebevel achter het muziekkorps werd megedragen, en onstuimige wagens en trams op afstand hield. De muzikanten van de muziekkapel waren op kroegentocht, en stelden het niet op prijs van achter gepakt te worden. Autochauffeurs en tramconducteurs hadden daarbij de onhebbelijke gewoonte protesterend, en niet op de maat van de muziek te claxonneren, waarop wij, de lantarendragers spottend, met uitdagende, zelfs obscene gebaren reageerden. Mijn broer droeg zijn vlammen licht links, ik droeg rechts. Blijkbaar wist de schoolarts dit ook, want tijdens het jaarlijks medisch onderzoek in de Vercamerschool trok hij eens in één vlotte beweging mijn slip omlaag, betastte mij onderaan, en zei zonder aarzeling..."Jij draagt rechts", waarop ik onthutst "Ja" knikte, mij afvragend hoe hij dat wist.

Het kroegenparcours begon aan het lokaal "Au Coq d'Or" en eindigde reeds aan de Northlaan. De fanfare stopte echter aan elke herberg - een 5-tal - en speelde telkens lang genoeg hetzelfde deuntje, tot de moegetergde waard, met watjes in de oren, de musici wenkte binnen te komen, en onze groep een bonnetje voor een consumptie toestopte. Mijn drankprobleem dateert zeker niet vanuit die tijd, want tot mijn ontsteltenis kreeg ik, gediscrimineerde prepuber, voor mijn ticketje geen alcohol, alleen een "lat" chocolaat, tot groot genoegen van mijn gezinsgenoten, die 's anderendaags de gebruikelijke bruine suiker op hun stutjes mochten inruilen voor een stuk "Jaecques" of "Victoria". Tijdens mijn opgelegde wake bij de muziekinstrumenten, buiten op de stoep bij de olielampen, die ook niet binnen mochten, revancheerde ik mij voor het aangedane onrecht, door de muziekblaadjes, die keurig met een klemmetje boven op de koperen blazers, in oogbereik waren vast geklikt, om te draaien, of als een boek speelkaarten door mekaar te schoffelen, waardoor achteraf de benevelde beschermelingen van de Heilige Cecilia er niets meer van bakten. De nochtans verdienstelijke marsmuziek werd pure kakofonie tot wanhoop van sommige lokale componisten, die ten einde raad de hand aan zichzelf sloegen.

Eén orkestonderdeel heb ik echter nooit kwaad berokkend...de tamboer-majoor. Van achter de stappende meute blazers en trommelaars in onberispelijke outfit, zag ik altijd bewonderend toe op de vaardigheid van de "Majoor", nu eens als jongleur de tamboer soepel vanuit de pols rondwiekend, dan weer hem vervaarlijk de hoogte in gooierend tot in de buurt van de elektrische tramkabels, zoniet hem van links naar rechts schommelend, dreigend in de richting van ontuchtige toeschouwers, die disciplineloos de weg versperden. Aan zijn blik kon je zien dat hij met de

tamboer, indien nodig, herrieschoppers de hersenpan zou inslaan. Vooral zijn allerlaatste

stokbehandeling was adembenemend. Net vóór de laatste noot draaide hij zich met norske blik naar de leden van het muziek om, en hief nog éénmaal bombastisch de tamboer omhoog om hem vervolgens, als een picador met volle kracht in de nek van het muziekstuk te planten. Wee de stakkerd die hierna nog één noot durfde uit te brengen. Bij het bewaken hield ik dan ook de zware, met franjes versierde knuppel vertederd in het oog, en – ik geef het toe – durfde het al eens knuffelen, strelen, zelfs zoenen. Ik had met dit dikkoppig ding eerlijk gezegd een aan fetisjisme grenzende binding. Ik was dan ook tot tranen toe bewogen toen ik 50 jaar later in het bezit kwam van een (de?) Tamboer- Majoor uit **1924**, geschonken (bij de stichting?) door ene **Adolf Hamilton** (van de Hamiltonhoeve? Nakomeling van Jacques Hamilton, burgemeester van Oostende, eind 17e eeuw?) aan de **fanfaren** (meervoud) **van Mariakerke**. Mysterie!

De stichter- voorzitter van de enige Mariakerkse fanfare, was gemeente- en provincieraadslid wijlen **Arthur Vanhoutte**. Uit Café Derby werden ooit (wanneer?) alle instrumenten vervoerd. Is het mogelijk dat deze fallus onder de muziekinstrumenten, die ik graag schenk aan de "Plate", deel uitmaakte van die bewuste buit? Zelf kreeg ik het van mijn schoonbroer en zuster, die het bij de opening van hun restaurant in De Haan, ook al kregen van hun buurman- burgemeester bij wijze van welkom,...en omdat ze bewoners van Mariakerke waren geweest. We wassen dan ook uitgebreid onze handen in de onschuld. Jarenlang hing de tamboer-majoor, in de eetzaal van de "Auteuille", tot de dochters bij de overname en naamwijziging naar "Concessie", grote kuis hielden, en afstand deden van Hamiltons tamboer- majoor.

Het ruste in vrede in ons heemmuseum!

IN OSTEND – DE FILMINDUSTRIE EN OOSTENDE (addenda)

door Jan NUYTTEN

Dank zij de reacties van wakkere lezers en doorwinterde cinefielen, heb ik moeten ervaren dat mijn geheugen niet meer is wat het eens was. Twee belangrijke producties, met name "MASCARA" en "MALPERTUIS", ontsnapten aan mijn aandacht. Een flater van formaat. Bij deze mijn excuses en mijn welgemeende dank aan iedereen die me terug op het goede filmspoor zette. Om niemand te vergeten, zal ik geen namen noemen.

Iemand vermeldde als oudste film gedraaid in Oostende : 1896 : "SEEBAD IN OSTENDE".

Ik kan dit bevestigen noch ontkennen gezien maar 1 bron die film aanhaalt. Dit is hoogstwaarschijnlijk correct omdat in de kinderjaren van de cinema ontelbare films werden geproduceerd waarvan veelal maar één kopie circuleerde van de ene kermis naar het ander variététheater. De lengte van de film schommelde tussen de 5 à 15 min. en de titel werd meermaals gewijzigd naar de smaak van de plaatselijke bevolking of volgens het humeur van de zaaleigenaar. Tijden en zeden veranderen met het gevolg dat in de huidige bioscoopexploitatie een film niet meer wordt verkocht, maar wel verhuurd aan een cinema-exploitant door een in België gevestigde distributiefirma die de rechten verwierf van de filmstudio of de producer. De exploitant betaalt geen vast een bedrag, maar een overeengekomen percentage . Meestal is dat 55% op de weekrecette.

Vóór 1925 waren er in Europa, Amerika en Azië ontelbare kleine filmstudio's bedrijvig, die afhankelijk van de afzetmogelijkheden en het behaalde succes, jaarlijks tientallen prenten produceerden. Ze verkochten hun werkstuk rechtstreeks aan een zaaleigenaar die de film zelf verder doorverkocht aan een collega, enz. De kopie eindigde zijn loopbaan totaal grijs gedraaid ergens in een parochiezaaltje van het kleinste dorpje. Vervolgens werd de prent totaal verknipt en verkocht als diapositieven of aan snoepwinkels. Daar werden de strookjes verkocht aan kinderen. Tot in de jaren vijftig was het een populair spelletje deze te laten ontvlammen bij middel van een vergrootglas.

De zogenaamde "safety-film", lees de onontvlambare film, werd maar pas ontwikkeld begin de jaren vijftig. Voordien gebeurde het veelvuldig dat de pellicule door de grote hitte van de lamp in de projector, vanzelf ontvlamde en de film (soms samen met de complete cinema en helaas een gedeelte van het publiek) in de vlammen opging. Een soortgelijk incident wordt perfect gereconstrueerd in de film "Nuovo Cinema Paradiso" met de Franse acteur Philippe Noiret in de rol van de protectionist. En oudere lezers zullen zich waarschijnlijk herinneren dat anno 1952 in Sclessin (bij Luik) de Cinema RIO volledig in de fik ging en 31 toeschouwers er het leven lieten. (Dit was ook het waarom dat de Cinema RIO in de Langestraat werd herdoopt in Cinema PLAZA en er stringentere voorschriften in verband met de installatie van een bioscoop werden ingevoerd).

In de meeste gevallen hielden deze cineasten van het eerste uur geen inventaris bij. Mede door het feit dat de titel veelvuldig werd gewijzigd, zal men de beginjaren van de cinema nooit correct kunnen in kaart brengen.

Tijdens de jaren twintig kreeg de filmproductie de georganiseerde structuur zoals we ze nu kennen. Met het gevolg dat het thans mogelijk is vanaf het jaar 1925 een aan de "zekerheid grenzende" filmlijst samen te stellen.

De vooruitzichten voor Oostende als locatie voor films waren bijzonder goed. Dit vooral dank zij de inzet van het stadsbestuur, loco dienst toerisme. Om de reeds gepubliceerde lijsten te actualiseren, zal er in dit tijdschrift om de zoveel jaren een addendum verschijnen.

De eerste gepubliceerde lijst kan nu reeds met onderstaande worden aangevuld :

1921 : MISS SPORTING van Henry-Alexandre PARYS,
met o.a. Zizi Festerat.
Geen verdere details bekend.

1926 : MONSIEUR MON CHAUFFEUR van Gaston Schoukens
met Esther Deltenre en Georges Gersan.
Geen verdere details bekend.

1956 : NOORD, NOORD WEST van Armand Vancoppenolle
De enige gegevens zijn : een documentaire van 14 min.

1969 : JEFF van Jean Herman,
met Alain DELON en Mireille DARC..
Afgaande op mijn geheugen herinner ik me een scène op het Westerstaketsel.

1971 : MALPERTUIS van Harry Kumel,
Met o.a. Orson Welles, Susan Hampshire, Michel Bouquet.
Opnames aan het tweede handelsdok waar de "Mercator" tegen de kade van de Vindictivelaan
werd gemeerd. Het dok was toen nog niet omgevormd tot de yachthaven, zoals we die nu kennen.

1975 : DOKTER PULDER ZAAIT PAPAVERS van Bert Haanstra,
Met o.a. Kees Brusse en Dora Van Der Groen.
Opnames in het Thermae Palace Hotel.

1979 : HARPYA van Raoul SERVAIS,
Met Will Spoor, Fran Waller Zeper en Sjoert Schwibethus.
(Gouden Palm voor de beste animatiefilm op het Festival van Cannes)
Tijdens één van de scènes is de voorgevel van de hoofdkerk HH. Petrus en Paulus te zien.

1985 : ISTANBUL van Marc Didden,
Met Brad DOURIF en Dominique DERUDDERE
Opnames op het Klein Strand en het Kennedyrondpunt.

1987 : MASCARA van Patrick Conrad
Met o.a. Charlotte Rampling, Michael Sarrazin, Herbert Flack
Opnames in het turks bad (nu uitgebaat als en discotheek???) van de Thermae Palace, alsook op de
Albert I Promenade.

1999 : VRIJDAG, VISDAG van Jan Bucquoy
Met o.a. Diana Barrows en Els De Schepper.
Opnames langs de Visserskaai.

2008 : LOFT van Erik Van Looy
Met o.a. Koen De Bouw, Filip Peeters, Mathias Schoenaerts.
Opnames voornamelijk in de speelzaal van het Casino.

2008 : RAPT van Lucas Belvaux
Thans in productie.
Opnames voorzien rond en in het Thermae Palace Hotel.

Nog enkele aanvullingen bij de reeds opgesomde films :

Voor de film ISTANBUL gebeurden er ook opnames op het Klein Strand en aan het Kennedyrondpunt.

Hoewel er voor de film PERMEKE vooral beroep werd gedaan op bestaand foto- en filmisch materiaal, gebeurden er tevens gespeelde opnames in de filmstudio "Mathonet" te Brussel waar een gedeelte van het S.E.O.-warenhuis in de Romestraat werd nagebouwd . Dit is het gebouw waar nu het "Kustmuseum aan Zee" is gevestigd.

Alhoewel er aan de film veel zorg is besteed en verdeeld werd door een multinational, met name 20th Century Fox, haalde de film na de Gala-Première in Cinema CAPITOLE in de Langestraat, nooit de bioscoopzalen. Waarvoor hij eigenlijk was bestemd.

"Permeke" werd alleen vertoond in filmclubs en allerhande onderwijsinstellingen.

Hetzelfde lot was de film van Luc de HEUSCH "Ensor, Zot, Dwaas en Boosaardig" uit 1990, beschoren. Na de galapremière in het Auditorium van het Casino-Kursaal, bleef die ook, driemaal helaas, ongebruikt liggen op de spreekwoordelijke schappen van de distributeur.

Jammer genoeg bestonden er toen geen echte "arthouse-bioscopen" zoals de Lumière in Brugge, waar zij zeker een kans hadden gekregen.

Ook Robbe de HERT moest ervaren dat zijn voortreffelijke documentaire "Henri Storck, Ooggetuige" uit 1986, geproduceerd door de toenmalige B.R.T., nooit de bioscopen haalde.

Wat betreft de film "DAS TRIO" vernoemde ik verkeerdelijk de Venetiaanse-, terwijl het in feite om de KONINKLIJKE Gaanderijen gaat.

Voor de film ARMAGUEDON werd ook het interieur van het bekende huis "La Maison Blanche" in de Kerkstraat gebruikt (het huis naast het buurthuis "De Boeie") Een lezer voegt eraan toe dat ook de overbekende doch helaas verdwenen brasserie in de Adolf Buylstraat "Les Trois Fontaines" in de film te herkennen valt.

In CAMPING COSMOS is tevens de Wellington-Hippodroom te zien.

Een gedeelte van CONFITUUR speelt zich ook af in het hotel Astoria in de Hertstraat, en in de verdwenen "Trinkhal" van de Thermae Palace, alsook in het lunapark op het gelijkvloers van het Europacentrum (hoek Langestraat en Vlaanderenstraat), in het restaurant "Old Inn" in de Louisastraat. (ten behoeve van stadsgenoten die de zaak niet kennen, vermeld ik graag ten titel van gratis publiciteit, dat het interieur een tweede onvervalst "Oostends Heemkundig Museum" is).

Een bijzonder aandachtige kijker heeft ook een anachronisme ontdekt in LES LEVRES ROUGES. Het verhaal situeert zich in het jaar 1971 en hoofdrolspeelster Delphine SEYRIG wordt begroet door de receptionist van het "Thermae Palace Hotel" met het complimentje dat hij haar aldaar 40 jaar geleden voor het eerst ontmoette. 1971 min 40 jaar is 1931. Elkeen die vertrouwd is met de Oostendse geschiedenis weet dat kwestieus hotel toen er nog niet was.

Ontbrekende namen van acteurs/auteurs geboren te Oostende :

- Sebastien DEWAELE, acteur, geboren op 6 maart 1978

- Jacques GHAYE, éénmalige acteur in de “Schat van Oostende”, geboren te Oostende op 19 april 1942 en zoon van de eigenaar van de voormalige befaamde kledingszaak “West-End” in de Alfons Pieterslaan.
- Gunter LAMOOT, acteur, geboren op 13 augustus 1970.

Bovendien suggereerde iemand dat er in het begin van de 20ste eeuw een filmstudio gevestigd was die toebehoorde aan een zekere mijnheer “Klepkens”. Ik vermoed dat het gaat om de cinemazaal met de naam “Studio Ultra” die toen gevestigd was op het einde van de James Ensorgaanderij (“de glazen straat”), vooraleer de gaanderij werd doorgetrokken tot in de Christinastraat. Hoe dan ook, geen enkel lokaal persorgaan vermeldt het bestaan van een faciliteit voor filmproductie in Oostende. Indertijd waren de filmstudio’s immers zeer rudimentair. Gezien men voor opnames heel wat licht nodig had en toenmalige “spotlights” niet voldoende licht genereerden, was men aangewezen op zonnelicht. M.a.w. alle filmstudio’s waren in feite een soort stapelplaats met een glazen dak. Er werd slechts gefilmd wanneer de zon scheen. (Dit is ook de reden dat de Amerikaanse filmstudio’s zich in Hollywood vestigden. Ook was er geen geluidsisolatie nodig, de geluidsfilm kwam er pas in 1926. Door die zeer primaire inrichting is het ook mogelijk dat zowel de plaatselijke pers als de Oostendenaars niets van het bestaan afwisten.

Tenslotte nog dit. Gezien meerdere films gedraaid vóór 1925 spoorloos verdwenen en daarenboven waarschijnlijk nog andere titels aan mijn aandacht ontsnapten, roep ik iedereen “die er belang bij heeft”, op aanvullingen/correcties te blijven sturen naar jnuytten@telenet.be of aan het secretariaat van “De Plate”.

ONS VOORBLAD ANDERS BEKEKEN

EXPO 58 TE OOSTENDE

HERBERT VON KARAJAN IN OOSTENDE

door Yves DINGENS

Honderd jaar geleden, op 5 april 1908, zag Herbert von Karajan het levenslicht te Salzburg, als telg uit een oorspronkelijk Armeens-Griekse familie uit Icannina die zich in 1767 te Wenen had gevestigd. Er is enorm veel geschreven over deze iconische figuur, één der grootste dirigenten aller tijden, "das Wunder Karajan". In het openbaar kwam hij als mondain en arrogant over, een bezielende ietwat tirannieke dirigent, een filharmonische autocraat die zijn wil opdrong aan het orkest en inzonderheid aan zijn Berliner Philharmoniker die hij van 1954 tot 1989 leidde. Zo creëerde hij de typische Karajan-sound die vele miljoenen melomanen wist te enthousiasmeren. In het privéleven was hij een eerder schuw en bescheiden man en een zeer hartelijke en innemende persoonlijkheid. Hem werden ook onterecht nazi-sympathieën aangewreven toen hij in 1934-35 tot dirigent van het orkest van Aken en vervolgens tot jongste Generalmusikdirektor ooit werd benoemd en hiervoor partijlid moest worden. Na de Tweede Wereldoorlog werd het hem daarvoor gedurende korte tijd verboden op te treden.

Op 23 en 24 juli 1953, dus amper een maand na de officiële opening van het nieuwe Kursaalgebouw op 20 juni 1953, konden de Oostendenaars hem reeds aan het werk zien aan het hoofd van het "London Philharmonia Orchestra" dat voor de eerste maal op het vasteland optrad (1) en wel in volgende meesterwerken (2):

- op donderdag 23 juli 1953:

- W. A. Mozart: Haffner-Serenade
- Richard Strauss: Don Juan
- L. van Beethoven: Derde Symfonie (Eroïca)

- op vrijdag 24 juli 1953:

- G. Fr. Haendel: Water Music, in een bewerking door Harty (eerst was hier Beethovens Leonore II-ouverture voorzien)
- Benjamin Britten: Variations op een thema van Frank Bridge
- P. I. Tsjaikowski: Vijfde Symfonie

Een wat prozaïsche informatie: de prijzen der plaatsen waren 200, 150 en 100 frank.

We laten de muziekcritici van de lokale pers even aan het woord:

"De geboden vertolkingen waren van het allerbeste dat Oostende ooit te horen heeft gekregen: een zuiverheid van klank die haast onwezenlijk aandoet, een gevoelsexpressie die zelfs het meest onmuzikale hart moet beroeren en een doorgeoefend samenspel dat de orkestformatie doet vergeten en als de pure verklanking van het componistenhart weergeeft.

Von Karajan beperkt zich niet tot het simpele maat-slaan of tot het aanduiden der onderscheidene Instrumentale taken, hij leeft met zijn ganse wezen het muzikale opus uit, zodat orkest, zaal, dirigent en componist een geestelijke communie van artistiek genot uitmaken.

De ovaties die dirigent en orkest telkens te beurt vielen, zijn onbeschrijflijk. Het publiek vergat schier zichzelf en het was eerst nadat von Karajan voor de 5^e maal teruggeroepen was, en het orkest het podium ging ontruimen dat het applaus wegstierf"(3).

Een tweede optreden in het Kursaal had plaats op zaterdag 12 mei 1956 aan het hoofd van het Philharmonisch Orkest van Berlijn, voor een volle zaal, met op het programma (4):

- G. Fr. Haendel: Concerto grosso in si klein
- Richard Strauss: Tijn Uilenspiegel

- L. van Beethoven: Zevende symfonie

Weer even de appreciatie van de pers:

“ De tucht die heerst in dat orkest is bijzonder opgevallen. Muzikanten en leider zijn buitengewoon met elkaar vertrouwd. Onder die voorwaarde alleen kan men ernstig beginnen musiceren. Von Karajan is een dirigent met stijl. Zijn directie is niet berekend op sukses, iedere beweging heeft betekenis en beïnvloedt het orkest. Het is dan ook heel logisch dat hij, in het vuur der directie, vrije teugel laat aan zijn gemoed dat ten volle meeleeft en zich niet houdt bij het maatslaan zoals in een klas van notenleer! Voor een goede uitvoering is vereist: een juist tempo, dit vergt zelfcontrole en veel wilskracht, phrasering, dit veronderstelt een grondige analyse van het stuk, nuancering, die reliëf brengt in het muzikaal tableau.

Deze muzikanten hebben zaterdagavond gespeeld met liefde en overtuiging, bezielde met de vaste wil zich helemaal te geven aan die hemelse kunst. Mochten ze onze muzikanten ten voorbeeld strekken!”(5).

Dit was het laatste optreden van Herbert von Karajan in het Kursaal van Oostende. Hij was vol lof over de concertzaal van 1700 plaatsen, die volgens hem de beste akoestiek ter wereld had: terecht bleef deze zaal dan ook integraal behouden bij de renovatie enkele jaren geleden (6).

In 1958 zou von Karajan nog dirigeren in het Duitse paviljoen op de Wereldtentoonstelling te Brussel.

Om te besluiten kijken we nog even in welke Belgische steden buiten Oostende, onze landgenoten de maestro live konden bewonderen (7):

- Antwerpen: 3 optredens in 1952-54
- Brugge: 1 optreden op 18 oktober 1953 met de Wiener Symphoniker (8)
- Brussel: 18 optredens in 1938, 1953-54, 1956, 1958, 1963-65, 1972, 1977, 1985, 1987
- Luik: 2 optredens in 1939 ea 1953.

Herbert von Karajan overleed op 16 juli 1989 in Anif, een voorstad van Salzburg (9).

NOTEN EN BRONNEN

(1) Optredens van het London Philharmonia Orchestra o.l.v. Herbert von Karajan in 1953:

22 juni: London

23 en 24 juli Oostende

1, 2 en 4 september: Edinburgh Festival

20 november: London

(<http://www.karajan.co.uk/philharmonia.html>)

(2) Het Visserijblad 31/07/1953 en De Zeewacht 24/07/1953.

(3) De Zeewacht 31/07/1953.

(4) Het Kustblad 16/05/1956.

(5) Het Kustblad 16/05/1956.

(6) Die algemeen bekende uitspraak van Karajan is terug te vinden op diverse websites o.a. www.webtourist.net/touristinformation/about-ostend-belgium.html

(7) <http://www.karajan.co.uk/europe.html>

(8) N.a.v. dit concert werd een foto gemaakt (zie “Brugse beeldende kunstenaars omstreeks de eeuwwisseling” door Robert De Laere, deel I, pag. 80, foto 34). Hierop v.l.n.r. schepen Pierre

Van Damme, burgemeester Victor Van Hoestenbergh, dirigent Herbert von Karajan en achteraan stadssecretaris Bernolet en uiterst rechts kunstschilder Gaston De Craecke.

Op de Beeldbank Oostende zijn geen foto's van het optreden in Oostende beschikbaar.

- (9) Wellicht het meest volledige werk over von Karajan is: "Herbert von Karajan: A Life in music" door Richard Osborne, Northeastern University Press, 2000, 851 p. (ISBN 9781555534257).
Op blz. 346 lezen we: "Two nights with the Philharmonia in Ostend in mid-July would not be every conductor's idea of bliss."

VRAAG: DE CELTAKLOPPERS?

Wie kan er iets meer vertellen over de Celtakloppers? Deze foto stelt de kampioen voor van 1946 maar wij zijn ook in het bezit van een foto met de kampioen van 1962. De vereniging bestond dus zeker van 1946 t.e.m. 1962.

Was dit een kaartclub? En waar was het clublokaal? Wanneer werd de vereniging opgericht en wanneer ontbonden?

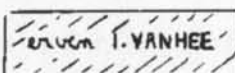
Antwoorden kan naar plate.oostende@telenet.be of schriftelijk naar Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

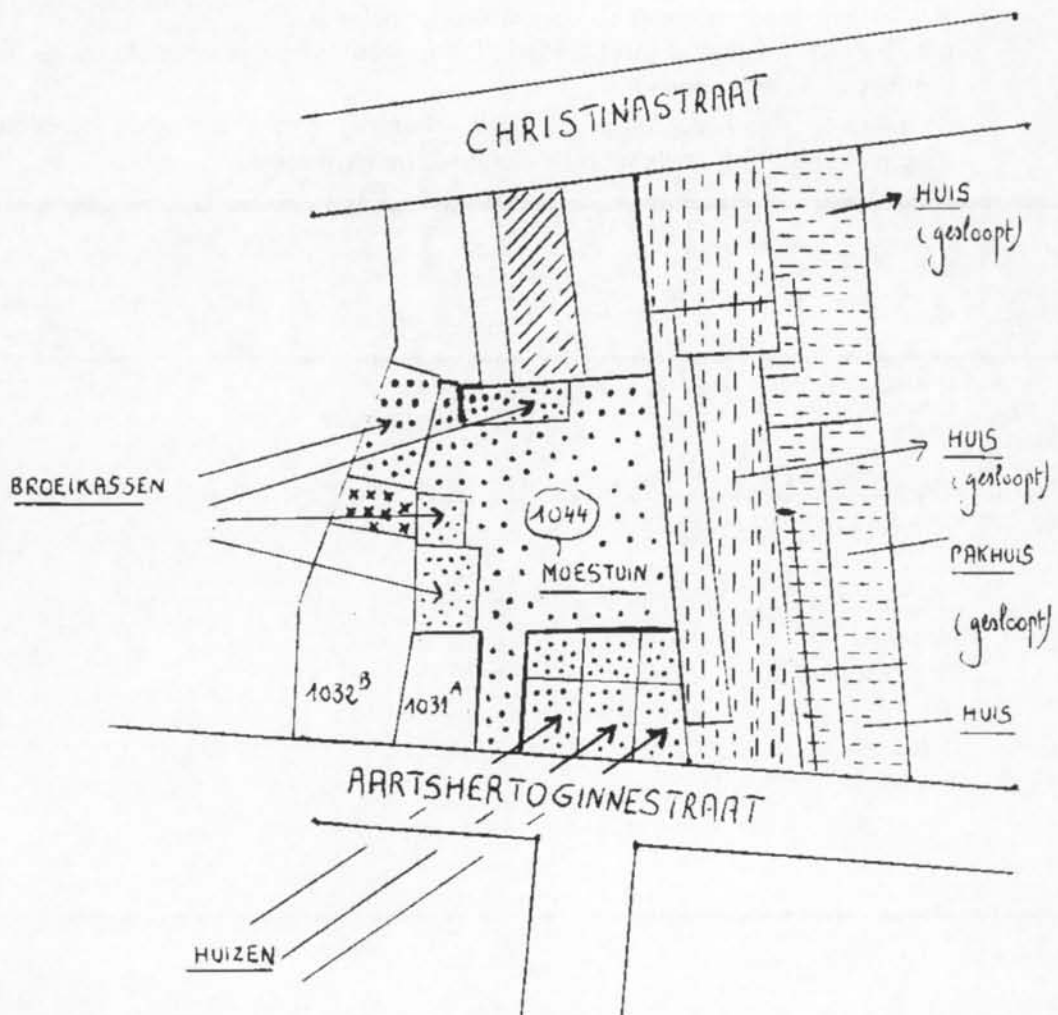

AANVULLING

Het hieronderstaand plan hoort bij het artikel "Van moestuin tot Oostendse Poverello-kerk" door Ivan Van Hyfte verschenen in het november-nummer blz. 2008-239.

Met de verontschuldiging van de hoofdredacteur.

- 3 aug. 1882
- 13 okt. 1882
- 19 okt. 1882
- 16 dec. 1884
- 27 sept. 1965

PLATE-VEILING 2009

Schikkingen betreffende de veiling.

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst samen met de te veilen stukken binnen brengen in het Heemmuseum, Langestraat 69, Oostende op zaterdag 17 januari, en dit gedurende de openingsuren van het Museum. De stukken zullen bij het aanvaarden gecontroleerd worden. Er worden geen stukken meer aanvaard de avond van de veiling.
2. De geschatte waarde per stuk moet minstens **3 €**. bedragen.
3. **Op zondag 24 januari, tussen 10u en 12u, zullen de aangeboden stukken te bezichtigen zijn in het Heemmuseum.**
4. Op de avond van de veiling, donderdag 29 januari 2009, zal de lijst met de te veilen stukken te koop aangeboden worden.
5. Het bestuur behoudt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.
6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing:
  - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom;
  - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de Kuststreek.

LIDGELD 2009

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2009 vastgesteld als volgt:

Aangesloten lid	€ 11
Steunend lid	€ 15
Beschermend lid: vanaf	€ 25

Enkel zij die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 30 november), vinden hierbij een stortingsbulletin.

Simone MAES
Penningmeester

OOSTENDE ONDER DE SNEEUW (1)

door Roger TIMMERMANS

WINTER

Des winters als het. . . sneeuwt en vriest. Dan zijn de ... straten wit, ja wit

Bovenstaande tekst, een variante op het aloude Vlaamse liedje "Het loze vissertje" (2), illustreert op voortreffelijke wijze hoe de winterse stad er toen wekenlang bijlag.

De foto (afb. 1) werd gemaakt in 1956. Waarschijnlijk in de maand februari. Het licht van de straatlantaarn schijnt in het duister op een met affiches behangen muur, op een met sneeuw bedekte straat. Het is nacht en bitterkoud. De straat ligt er eenzaam en verlaten bij, geen voorbijgangers op dit late uur. Een koudegolf met sneeuwbuien teistert Europa, en spaart ook Oostende niet. Het gedurende een vijftal weken aanhoudende vriesweer, van eind januari tot begin maart, belet elk buitenwerk aan gebouwen en straten. Ijsschotsen, drijvend in de haven en havengeul, belemmeren de scheepvaart. Vissersboten onder de sneeuw wachten op beter weer. Door de slechte weersomstandigheden en de koude telt het Bal du Rat Mort (18.02.1956) beduidend minder feestvierders.

PUBLICITEITSMUUR (afb. 1)

Wat valt er zoal te lezen op deze aanplakbrieven? Vanwege de ongelijkmatige belichting door de straatlantaarn zijn ze niet allemaal even duidelijk leesbaar. Maar met de hulp van een paar plaatselijke weekbladen (3) kunnen we voldoende gegevens verzamelen en vernemen we nog bijkomende zaken die niet op de affiches voorkomen.

Links bovenaan wordt publiciteit gemaakt voor de gekende Philips lampen. Het Wit Paard presenteert op Maandag 13 februari een groot variétéspektakel met Lucienne Boyer, "franse vedette, enig in haar genre". Enkele van haar gekende chansons: "Si petite", "Parlez-moi d'amour", "Mon coeur est un violon", "Un amour comme le nôtre". Prijzen der plaatsen 40 - 30 - 20 frank. Een andere affiche weet de aandacht te trekken door zijn titel "DE EZELS LOS". Het is de titel van de Oostendse Revue 1956. Er worden drie opvoeringen voorzien in de Koninklijke Schouwburg aan de Van Iseghemlaan, op 3, 5 en 8 maart. Het script werd geleverd door de toneel- en revueschrijver Jos. Janssens. Willy Bosschem stond in voor het ontwerp van de affiche en de decors. Regisseur was Jerome Deltomme. Treden op: de volkse komiek Juul Plastiek, de dansgroep Rose d'Ivry, de jonge charmezanger Will Tura, de oosterse succesformatie Freddy's Showorkest en de zanger(e)s Jacqueline Monteyne, Paul Verhoeven en Ronny Berghs. Daarbij komen ook nog talrijke actrices en acteurs, waaronder Oscar Peere, Albert Menu, Suzy Decler, Michel Wyffels, Lucienne Rodenbach, Noël Laleman, enz. Prijzen der plaatsen 20, 30, 40, 50 en 60 frank. Gezien het enorme succes worden nog twee bijkomende voorstellingen voorzien op resp. 13 en 16 maart.

Met de Galas Karsenty krijgen we Franstalig toneel in de schouwburg. Het wordt een stuk van André Roussin, getiteld "Lorsque l'enfant paraît" met Gaby Morlay in de hoofdrol. Daarbij nog de acteurs Daniel Courtois, Claude Larue, Georges Didier, ... Een andere Franstalige groep treedt op in de schouwburg te Brugge. Hier speelt Mouloudji "la grande vedette internationale" in een meesterwerk van Henri Ibsen "Les Revenants".

De volgende affiche die de aandacht vraagt stelt een driehoekig verkeersbord voor met daarop twee kinderen, en daaronder de slogan "De strijd wordt voortgezet". Het is een oproep tot protest tegen het door minister Collard (BSP) ingediende wetsontwerp "tot regeling van de organisatie van het staatsonderwijs en van de staatssteun aan vrije middelbare, technische en normaalscholen" (4). De schoolstrijd woedt in alle hevigheid en zal uiteindelijk uitmonden in een massale mars op Brussel op 26 maart 1956. Het Instituut Meysman, aan de Sint-Pietersstraat, maakt reclame voor zijn cursussen talen, dactylo... We zien ook nog een grote aanplakbrief betreffende het "XXXIXe Salon Automobile" te Brussel van 14 tot 22 januari 1956.

Ook de notarissen laten zich niet onbetuigd en komen voor de dag met een hele reeks openbare verkopen van eigendommen. Hier een paar voorbeelden. De meest opvallende plakbrief is die van de notarissen Maurice Quaeghebeur en François Van Caillie uit Oostende en Frans Loontjens uit Veurne. Ze gaan over tot de verkoop van "19 moderne franse appartementen, 4 winkels, 1 expositiezaal deel uitmakende van het welgekende ROGIER PALACE, Rogierlaan 42, 44, 44A en 46A. Totale oppervlakte 6a51ca70dm² voor het gebouw en 884,61 m² voor de expositiezaal." Bij een andere aanplakbrief gaat het over de verkoop van twee villa's.

1. Euphrosina Beernaertstraat 54 – opp. 164m² (intussen gesloopt voor nieuwbouw - nu Residentie Ribzand)
2. Euphrosina Beernaertstraat 94A – opp. 138m² (nog in oorspronkelijke staat)

Te Bredene is een herberg en opbrengsthuis te koop, gelegen Kapellestraat 111/hoek Astridlaan - opp.695m².

LOCATIE

Een foto van de overstroming d.d. 01.02.1953 (afb.2) toont ons waar de muur met de aanplakbrieven te vinden was. Links op de foto lezen we "Trianon". Het gaat hier om het Hotel Trianon dat volgens een oud telefoonboek van 1954, gelegen was Louisastraat 18, en zoals te zien juist naast de muur in kwestie. Nu draagt het hotel de naam "Alpha Hotel - Bistro Entrepôt".

Vergelijken we de afbeeldingen 1 en 2, dan zien we duidelijk op beide foto's het lage deurtje, wat hoger naar links de twee vensterramen en de lantaarnpaal op het voetpad.

Ook in het tijdschrift "De Plate" vonden we sporen terug van die muur, n.l. in het nummer van sept.1983 - pag.83/190. De foto toont het fotoatelier van Lebon (afb.3), gelegen Van Iseghemlaan 36/ hoek Louisastraat. Hierop zien we de met aanplakbrieven behangen muur die, zoals op de nachtelijke foto, trapsgewijs verlaagt richting Van Iseghemlaan. De zijgevel van het fotoatelier fungeerde dus als drager voor aanplakbrieven.

SLOT

De ooit zeer gekende fotozaak Lebon heeft naderhand plaats moeten ruimen voor het actuele appartementsgebouw "Résidence Montfleuri", met op de hoek de snoepwinkel "Bon-Bon". Ook de straatlantaarn heeft er moeten aan geloven. Hij werd vervangen door een lichtpunt, twee hoog, aan de gevel van het appartementsgebouw .

Hierdoor, nu meer dan 50 jaar later, schijnt het licht er nog altijd in de duisternis, helderder dan ooit.

BRONNEN

- (1) Foto Roland.
- (2) Des winters als het regent.
Dan zijn de paadjes diep, ja diep.
- (3) De Zeewacht – jg. 1956. Le Courrier du Littoral – jg. 1956.
- (4) Album 26 Maart - uitgegeven in samenwerking met het Comité voor vrijheid en democratie door Slead & Ward, Antwerpen, (verzameling Yvan Van Hyfte).

Historische scheepswerven aan de Vlaamse Kust.

Heist:

Haerinck
De Groote
De Backere
Deckers

Zeebrugge:

A. Bocher
De Backere
G. Haerinck
Frans en Jules Denye
L. De Graeve
Demol

Blankenberge:

J. Beyens-De Brauwere
Carlier
A. Daele
De Spiegelaere
J. Reyms
A. Verstege

Oostende:

M. Ackein
Beliard-Crighton
Borrey
Cattrysse
A. Cattoor
Christiaen
E. Crabeels
F. Decoene
J. Denye
Deweert
Dutrieue
Goormachtig
Hamman
Hillebrant
A. Loy
Neyts
Orlandini
Panesi
P. Roeyers
Scap
Seghers
Vantorre
Verenigde Oostendse Scheepswerven
Verenigde Scheepstimmerlieden
Vernieuwe

Nieuwpoort:

Pieter de Weerd
Orlandini
Asaert
Dekeyser
Deneye
Dutrieue
Hillebrant
Provoost
Vandenabeele
Vanderhaeghe

Oostduinkerke:

Pylyser

De Panne:

Denye
De Mol
Popieul

Veurne:

Vandenbussche

(Bron: informatiebord in het nationaal museum Oostduinkerke)

Opgetekend door dhr. Yves Dingens, einde juni 2008.

Een Oostendse “refugée” in Engeland.

Aansluitend met de artikels betreffende de lotgevallen van een Oostendse “refugée” in Groot-Brittannië tijdens W.O.I van de hand van dhr. Roger Jansoone (zie De Plate 2007 en 2008) ontvingen wij van dhr. Xavier Geuskens, Plate-lid en wonende te Hechtel-Eksel, onderstaande foto.

Op de foto ziet U een achttal, waarschijnlijk Belgische vrouwen, die werkzaam waren in een fabriek in Exeter (Devon)

De moeder van dhr. Geuskens, Helena Bauwens, geboren te Oostende in 1897, is de vijfde van links.

Pittig detail: de vrouwen droegen toen al “overalls”.

Met dank aan dhr. Geuskens

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2008

- Elke zaterdag.
- Van 22 december 2007 t/m 06 januari 2008 (gesloten 25 december 2007 en 01 januari 2008).
- Van 02 februari t/m 10 februari (gesloten 05 februari).
- Van 22 maart t/m 06 april (gesloten 25 maart en 01 april).
- Van 01 mei t/m 04 mei.
- Van 14 juni t/m 14 september (gesloten elke dinsdag).
- Van 25 oktober t/m 02 november (gesloten 28 oktober).
- Van 20 december t/m 04 januari 2009 (gesloten 23, 25 en 30 december en 01 januari 2009).

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

*Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
modernste technologie
met multi-scanner*

**COCK
CAMERA
SERVICE**

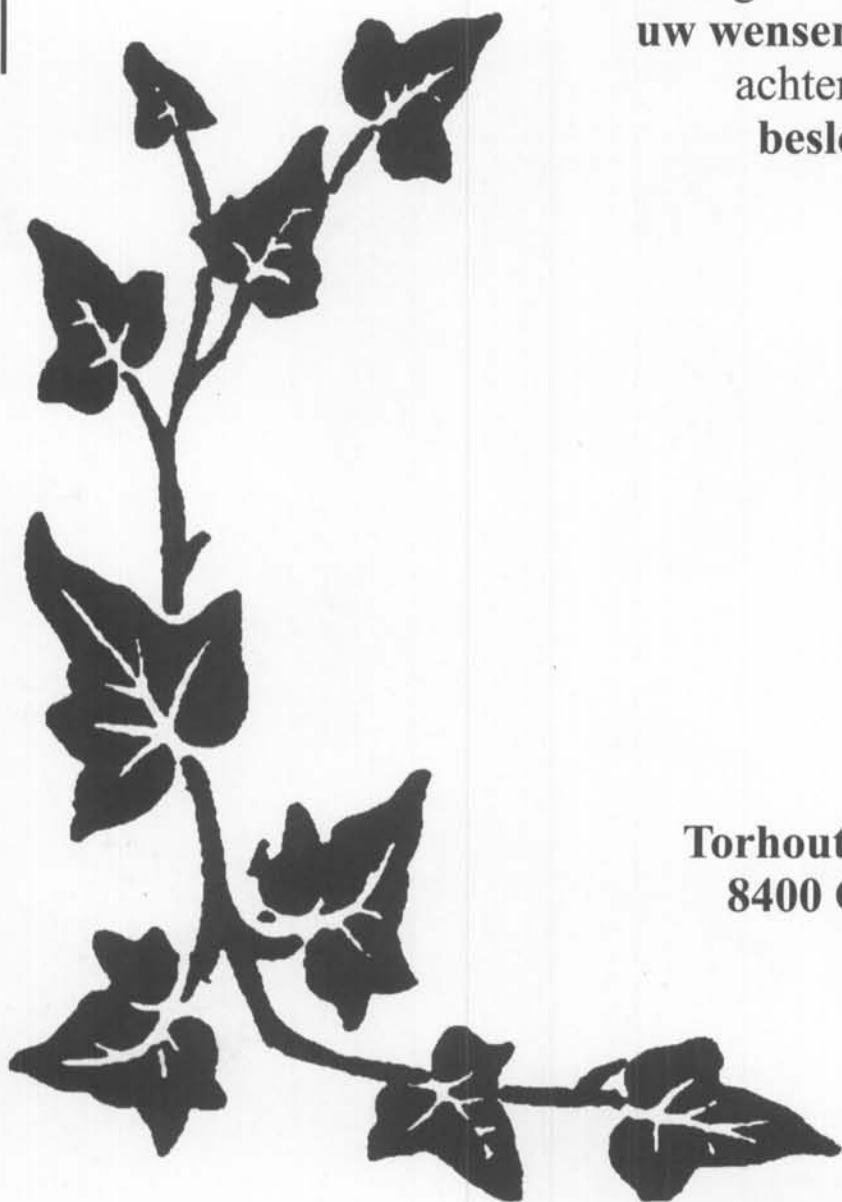
Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog
vakmanschap is

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53